

Zsemlye Ildikó tájszobrai

Zsemlye Ildikó befejezvéen főiskolai tanulmányait sorra nyerte a díjakat a különböző szobrászati kiállításokon, majd 2003-ban megkapta a fiatal művészek ritkán odaítélt Munkácsy-díjat.

Művészetét a kezdetektől a táj, annak motívumai inspirálták, hol élő anyagokkal – vízzel, földdel, fűvel, homokkal – megtöltött, vastálcákból konstruált installációkat készített, hol hosszú lábakra állított ligetes tájetűdöket épített, legutóbb pedig *Bronztáj* címmel elindította máig tartó, vonattal vagy Trabanttal kísért tájidézetait. A művész fantáziáját egy másfajta tájkép ragadta meg – a mérnöki kezek formálta, mesterséges látvány, az autóutak, felüljárók, sínek, hidak szabdalta táj. Ezek a gazdagon tagolt, minden irányból másként elének táruló, egyszerre ipari és természeti látképek jelennek meg Zsemlye szobrászatában. A vonat-motívum megjelenésével a természeti elem kiegészült egy ipartörténeti tárggyal, s ezzel, ha rejtve is, de megjelent az ember. Vékonyka zsiráflábakon egyensúlyozó, lezáratlan tájrészletein a semmiből a semmibe tartanak a rejtélyes vonatok és vagonok. Üres kísértetvonatok, vagy tele vannak emberekkel? Ha embereket szállítanak, vajon saját akaratukból utaznak, vagy viszik őket? Aggódás és félelem keríthetné hatalmába a nézőt, de a vonatok kicsinysége játékaikat idézi fel, elűzi a nyomasztó gondolatokat, érzéseket, mintha gyógyítóan hatna ránk a kicsinyített méret.

Legújabb munkáin megjelent egy új motívum, a híd. A híd általában összekötő szerepben jelenik meg a gondolkodásunkban, völgy, szakadék, folyó fölött ível át, konkrét és átvitt értelemben is megkönnyíti az átjárást két dolog, két gondolat között. Zsemlye számára nem ez a fontos, nála a híd az út természetes része, a sín is könnyedén felfut a hídra. A híd látványa fogta meg a művészt, a hídélmény. Az a hídélmény, melyet csak viszonylag gyors mozgásban élvezhetünk. Ahogy a hídszerkezet vastraverzei elrohannak mellettünk, ahogy látóterünk szélére kerülve mögénk kerülnek, ahogy előttünk a perspektívától összeborulva állnak, s közeledvén feléjük hirtelen szétnyílnak és utat engednek. A városközei tájak látványa leginkább akkor tárul elének, amikor mozgásban vagyunk, autóban vagy vonaton ülünk. Legújabb szobraiban a művész a mozgás megragadására tesz kísérletet. Míg a *Bronztáj*-sorozat eddigi darabjain mintha megállt volna az idő, mintha minden vonat és a Trabant várakozásba révült volna, most a hidas plasztikáknál kifordult a rendezett világ. Mintha eddig felülnézetből, a távolságtartás méltóságával közeledett volna a szobrász a maga teremtette tájaihoz, most azonban elragadta az új élmény, mely úgy tűnik, változást hoz Zsemlye Ildikó művészetében.

Nagy T. Katalin

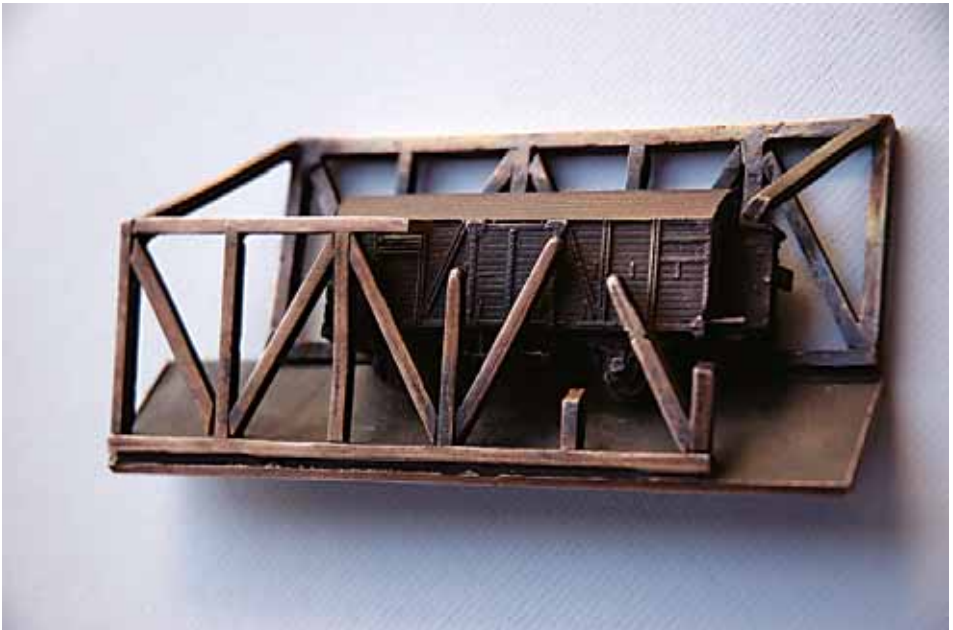
Zsemlye Ildikó szobrai

ÁTMENET I.

ÁTMENET II.

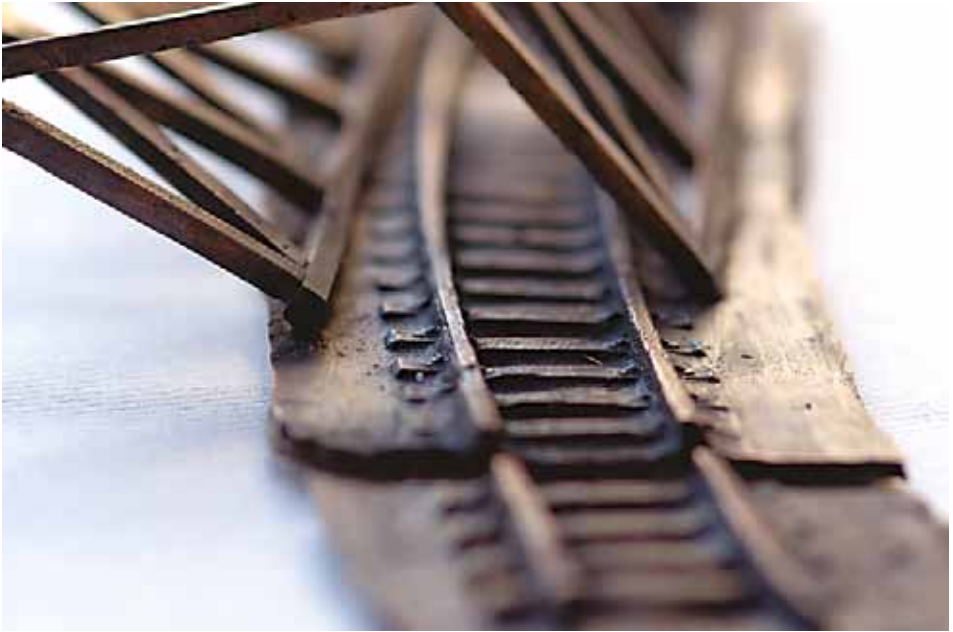
ÁTMENET 2.

ÁTMENET 3.

ÁTMENET 4.

ÁTMENET 4. (RÉSZLET)

ÁTMENET 5.

Józsa Judit kisplasztikái

MAGYAROK NAGYASSZONYA

SZENT PIROSKA

SZENT MARGIT

SZENT ERZSÉBET

IZABELLA KIRÁLYNÉ

ARAGÓNIAI BEATRIX

GIZELLA

SAROLTA

ZRÍNYI ILONA

SZILÁGYI ERZSÉBET

ROZGONYI CECÍLIA

KÁROLYI ZSUZSANNA

BORNEMISSZA ANNA

BÁTHORY ZSÓFIA

ÁRVA BETHLEN KATA

Magyar Nagyasszonyok, tisztá forrásból

Józsa Judit édesszülei, Józsa János és Julianna Európa-szerte ismert, neves korondi keramikus népművészek harmadik (két báty után egyetlen) leánygyermekéeként, Székelyudvarhelyen született, 1974. május 1-jén. Elemi iskoláit Korondon, a középiskolát Székelyudvarhelyen végezte el. Érettségi után mint okleveles egészségügyi szakdolgozó, másfél évig az udvarhelyi kórházban dolgozott. Szabad ideje minden percét – az ugyancsak keramikussá tanult kisebbik bátyjával – szülei műhelyében töltötte, ott volt az ő második iskola-padjja. Gyúrt, agyagozott, formázott, festett rendületlenül; első kisplasztikáját, egy keresztfára boruló öregasszonyt *Szeretet* címmel tizenegy évesen mintázta. Munkáit máig édesapja műhelye őrzi. 1994. augusztus 15-én települt át Magyarországra. A Szent Margit Kórház szociális szervezőjeként dolgozott. Ám az alma nem esik messze a fájától, vagy ahogy Márai Sándor fogalmaz: „A tehetség kevés. Az értelem is kevés. A műveltség is kevés ahhoz, hogy valaki művész legyen. Mindehhez végzet kell, melyet nem lehet félreérteni, s melyet semmiféle ember, erő vagy szándék nem tud megmásítani. A művész, az igazi, nem 'tévedhet' semmiféle pályára, s nincs olyan történelmi vagy helyzeti erő, mely eltéríthetné feladatától. Aki így művész, annak végzete van. Ez a legtöbb.” Úgy gondolom, hogy Józsa Judit így művész; végzete van. Édesapjától, Józsa Jánostól nemcsak a fazekasság mesterségét tanulta, hanem azt is, hogy a művésznek tiszta forrásból szabad merítenie. Lexikális ismereteit bővítendő, elvégezte a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karának művészettörténeti szakát. Terrakotta kisplasztikái nem a hagyományos korongozással készülnek, hanem a művésznő által kifejlesztett hajtogatással és mintázással. 1996-ban született a *Honfoglalás* című sorozata, mely egy évig Ópusztaszeren, a Feszty-körkép épületében volt látható. Ezt követte a *Táltosok és szentek* című tárlata. Májig közel félszáz kiállítása volt számos hazai és külföldi helyszínen; eljutott a tengeren túlra, Amerikában, és Ausztráliába is.

Terrakotta kisplasztikái a földfestékes, pasztellszínű magyar népi életképeket, kihalófélben lévő népi mesterségeket, az archaikusan patinázott magyar honfoglalás alakjait a vezérektől a korabeli mesterségeken át a táltosokig, valamint az Árpád-házi szentek alakjait történelmi hitelességgel mutatják be.

Józsa Juditot már nyolc éve foglalkoztatta a Magyar Nagyasszonyok megfogalmazásának gondolata, hiszen még senki sem ábrázolta és mutatta be őket egy csoportban. *A tervezett első résszel – hosszú anyaggyűjtés után – 800-tól 1800-ig jutott el.* Segítette, heraldikai tanácsokkal látta el Váralljai Csocsán Jenő professzor úr.

A Magyar Kultúra Alapítvány 2004. augusztus 2. és szeptember 10. között huszonhat magyar nagyasszonyt mutatott be, amelyek közül az első *Emese*, a legenda szerint az Árpád-ház ősanja. Az utolsó személy pedig a lelki fájdalmi ellenére is erős és önfeláldozó *Árva Bethlen Kata* volt. A kiállítás középpontjában a *Patrona Hungariae*, a *Magyarok Nagyasszonya*, a boldogsá-

gos Szűz Mária állt. További nagyasszonyok: Sarolta, Boldog Gizella királyné, Árpád-házi Szent Piroska, Árpád-házi Szent Erzsébet, Árpád-házi Szent Kinga, Árpád-házi Szent Margit, Anjou Mária királynő, Rozgonyi Cecília, Szilágyi Erzsébet, Beatrix királyné, Ráskay Lea, Sövényházy Márta, Kanizsay Dorottya, Izabella királyné, Nagykarolyi Károlyi Zsuzsanna, Lorántffy Zsuzsanna, Bedeghi és Berencsi Nyáry Krisztina, Széchy Mária, Báthory Zsófia, Borosjenői Bornemissza Anna, Gróf Zrínyi Ilona, Petrőczy Kata Szidónia, Géczy Julianna.

A művésznő válogatása szubjektív, ám úgy gondolja, hogy *nemzeti történelmünkben kimagasló szerepet betöltő asszonyok ők*, akik különböző történelmi korokban, eltérő gazdasági, társadalmi, politikai körülmények között, más szellemi közegben és más kulturális környezetben éltek, azonban közös bennük kimagasló intelligenciájuk és az, hogy nem csupán származásuknál fogva érdemelték ki a megbecsülésünket, hanem az által, amit és ahogy cselekedtek, csodálatra méltó erényességükkel, példamutató életvitelükkel.

2005. augusztus 2-ától szeptember 9-éig mutatjuk be a „Magyar Nagyasszonyok II. 1800-tól tegnapig” című gyűjteményt.

A *Magyar Nagyasszonyok II. tervezett alakjai*: Aranyvári Emília – az első magyar prímabalerina, Bajor Gizi – színésznő, Bányai Júlia – az 1848-as szabadságharc főhadnagya, Batthyány Ferencné, Bezerédi Amália – a meseirodalom nagyasszonya, Blaha Lujza – a nemzet csalogánya, Bohus-Szögyény Antónia, Brunszvik Terézia – a kiseddévők megalapítója, Cinka Panna – a csodaprímás, Déryné Széppataki Róza – a magyar operajátszás első csillaga, Erzsébet királyné (Sissi), Fedák Sári – színésznő, Flóra (Illyés Gyuláné), Geyer Stefi – hegedűművésznő, Götz Irén Júlia – az első magyar vegyész, Hampelné Pulszky Polyxena, Hugonnay Vilma – az első magyar doktornő, Jászai Mari – a „nagyasszonyok nagyasszonya”, Jósika Júlia, Kaffka Margit – író, Karacs Teréz – a nőnevelés élharcosa, Kronberger Lili – az első magyar női sportolók egyike, a műkorcsolyázás világbajnoknője, Laborfalvi Róza – a Nemzeti Színház tragikái hősnője, Lebstück Mária – az 1848-as szabadságharc legendás „Mária főhadnagya”, Leövey Klára – az első magyar újságíró, Lesznai Anna – festő, iparművész, költő, Márkus Emília – színésznő, Meszlényi Rudolfné Kossuth Zsuzsanna – a szabadságharc főápolónője, Prielle Kornélia – a Nemzeti első örökös tagja, Pulszky Teréz, Rhédey Claudia – magyar vérvonal az angol trónon, Róna Erzsébet – az első világhírű magyar kutató, Sarkaházi Sára – Szociális Testvérek Missziója, Sass Flóra – felfedező, Teleki Blanka – a nőnevelés úttörője, Tolnay Klári – színésznő, Vendl Mária – az első magyar kutató, az első női egyetemi tanár Magyarországon, Veres Pálné, Zsindelyné Tüdős Klára.

Józsa Judit a legősibb szobrászati anyagból, *az agyagból mintázott kislasztikaival szeretné közelebb hozni a régi korok teljességre, tökéletességre, önfeláldozásra és tartalmas életre törekvő magyar nagyasszonyait*, hogy ne csak példaként tisztelhesük, hanem fogadjuk is szívünkbe őket!

Bába Szilvia